Bundel - Voorlichting Raad van 29 september 2022

Agenda bijlagen

- Uitnodiging en Agenda voorlichting Waardevolle bomen en Houtopstanden 29 september 2022
- Motie Voorstel monumentale bomen en kapbeleid van 20 mei 2021.pdf
- Raadsmemo monumentale bomen en kapbeleid van 30 september 2021.pdf
- Adviesnota en besluit raad inventarisatie beschermingswaardige bomen en houtopstanden van 29 maart 2022.pdf
- De aanbieding van BügelHajema en Heldergroen Advies voor de inventarisatie.pdf
- Raadsmemo voortgang inventarisatie beschermingswaardige bomen en houtopstanden van 28 juni 2022.pdf
- Gescand document presentielijst 29-9-2022

001	Opening door voorzitter Tjeerd Cuperus
002	Presentatie door Micha Teensma van Bügel Haijma ppt raad Waadhoeke bomen landschapselementen 29 sept 2022 (002).pdf
003	Gelegenheid tot het stellen van vragen
004	Sluiting door voorzitter Tjeerd Cuperus

Uitnodiging en Agenda

Voorlichting Waardevolle bomen en Houtopstanden

Datum: *29 september 2022* ***Plaats****: Raadszaal* ***Tijd:*** *19.30 uur*

Inleiding:
Op 29 maart 2022 heeft de raad ingestemd met het beschikbaar stellen van krediet voor de inventarisatie van beschermingswaardige bomen en houtopstanden. Inmiddels zijn er al diverse werkstappen gezet voor deze inventarisatie en staat er de komende maanden ook veel op het programma. Op deze voorlichtingsavond wordt u hierover bijgepraat.

Agenda

1. **Opening en welkom** door voorzitter Tjeerd Cuperus
2. **Presentatie Micha Teensma van Bügel Haijma**
   Tijdens een presentatie wordt u bijgepraat en meegenomen in de processtappen tot nu toe.
3. **Gelegenheid tot het stellen van vragen**
4. **Afsluiting** door de voorzitter Tjeerd Cuperus

Graag tot ziens op 29 september,

De voorzitter,

Tjeerd Cuperus.

Motie conform artikel 29 van het reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad van de gemeente Waadhoeke.

Betreft: kappen van bomen

Onderwerp: Voorstel monumentale bomen en kapbeleid

De raad van de gemeente Waadhoeke, in vergadering bijeen op 20 mei 2021

Kennisgenomen hebbende van:

- Het kappen van 2 beeldbepalende bomen in Bitgummole en de vele verzoeken om behoud van bomen en groene landschapselementen in de gemeente Waadhoeke.

Overwegende dat:

- In de herindelingscommissie Waadhoeke is besloten geen kapvergunning op te laten opnemen in de APV
- De WABO per 1 januari 2022 verdwijnt en er geen mogelijkheid is om een dergelijke verordening vast te stellen totdat de Omgevingswet actueel is.
- Hiermee waardevolle bomen en beeldbepalende elementen in de openbare ruimte kunnen verdwijnen omdat hier geen beleid voor is vastgesteld
- Er geen recht wordt gedaan aan waardevolle bomen en historische groene waarden van landschapselementen in de dorpen, de stad Franeker en ons landschap.
- Bomen er mensengeneraties over doen voordat ze volgroeid zijn en alleen door goede en duurzame bescherming kunnen bomen oud worden en ons met hun verschijning verwonderen. Volgroeide, oude bomen zijn in onze gemeente een kostbaar bezit.
- In het Beheerplan Groen 2019 – 2022 het groen als kapitaalgoederen is benoemd
- Dat bomen in belangrijke mate bijdragen aan de biodiversiteit.
- Dat de gemeenteraad de motie van de Christen Unie inzake het versterken van de biodiversiteit heeft aangenomen
- In het Gemeentelijk Rioleringsplan staat dat er ter voorkoming van hitte stress meer bomen moeten worden aangeplant.
- Opname van maatregelen die het behoud en vergroting van het areaal bomen in de omgevingswet wenselijk is maar deze pas operationeel is in 2023.
- Het eerder toegezegde raadsvoorstel inzake het vaststellen van de bebouwde kommen Wet Natuurbescherming (voorheen de Boswet) van de raadsagenda is gehaald en hiermee een onduidelijk beleid ontstaat ten aanzien van het kapbeleid.

Verzoekt :

- Inventarisatie te laten doen naar historische/monumentale/ beeldbepalende/ karakteristieke bomen en houtopstanden in de gemeente Waadhoeke en de kap van waardevolle bomen en landschapselementen onder de WABO te laten vallen.

- Nabij besturen een speerpunt van onze gemeente is en de inwoners te betrekken bij het ontwikkelen van de lijst historische/monumentale/ beeldbepalende/ karakteristieke bomen en houtopstanden.
- Verzoekt om voor beeldbepalende bomen en landschapselementen een kapvergunning stelsel in te voeren totdat een lijst met naar historische/monumentale/ beeldbepalende/ karakteristieke bomen en landschapselementen is vastgesteld in de Omgevingswet.
- Om inwoners die van voornemens zijn om bomen en landschapselementen te kappen waarvoor een kapmelding op grond van de Wet Natuurbescherming is vereist hier op te attenderen en door te verwijzen naar het daarvoor bevoegd gezag (in dezen provincie Fryslân)
- Het eerder toegezegde raadsvoorstel inzake het vaststellen van de bebouwde kommen Wet Natuurbescherming (voorheen de Boswet) alsnog ter goedkeuring aan de Raad voor te leggen en hiermee de diverse voorschriften in de voormalige gemeenten het Bildt, Menameradiel, Littenseradiel en Franekeradeel gelijk te trekken.
- Genoemde verzoeken uiterlijk 1 oktober 2021 vast te laten stellen door de raad van Waadhoeke.

En gaat over tot de orde van de dag.

Namens: Handtekening

SAM Waadhoeke
Gemeentebelangen
Christen Unie

Memo Gemeenteraad Gemeente Waadhoeke

Datum:	30 september 2021
Aan:	De gemeenteraad van Waadhoeke
CC:	
Van:	College van Burgemeester en Wethouders van Waadhoeke
Onderwerp:	Memo monumentale bomen en kapbeleid
Portefeuillehouder:	Wethouder J. Dijkstra

Geachte raadsleden,

Inleiding
Op 20 mei 2021 heeft u een motie aangenomen met als onderwerp 'Voorstel monumentale bomen en kapbeleid'. Met dit raadsmemo breng ik u op de hoogte van de stand van zaken over de uitvoering van deze motie.

Nadat de motie is aangenomen, is gesproken met een tweetal professionele partijen om te komen tot een opdracht voor uitvoering van uw motie. Tijdens deze gesprekken bleek dat het moeilijk was om tot een concrete opdracht te komen, omdat de motie veel interpretatieruimte biedt. Dit bleek ook uit twee behoorlijk uiteenlopende voorstellen van deze marktpartijen. Op basis daarvan is, ook aanbesteding technisch gezien, geen uitvraag voor een opdracht te doen. Dit is voor mij aanleiding geweest om vertegenwoordigers van de indieners van deze motie (SAM Waadhoeke, Gemeentebelangen en Christen Unie) te verzoeken om met mij om tafel te gaan en samen te komen tot een duidelijke interpretatie en daarmee afbakening van de motie. Dit gesprek heeft plaatsgevonden op woensdag 22 september jongstleden.

Samenvatting
Het gesprek heb ik als constructief ervaren en samen met de vertegenwoordigers van de indieners van de motie zijn we gekomen tot een duidelijke afbakening, die ik als volgt heb vertaald.

Inventarisaties
We volgen in de basis twee sporen. Enerzijds een inventarisatie van beeldbepalende/monumentale bomen. In dat geval gaat het om de intrinsieke waarde van bomen. Dat kan gaan om solitaire bomen maar ook bomen die deel uit kunnen maken van clusters. Voor de inventarisatie van deze bomen worden in de basis de randvoorwaarden gehanteerd die de Bomenstichting ook aanhoudt, met dien verstande dat:

1. de boom een minimale leeftijd van 50 jaar moet hebben (de Bomenstichting hanteert 80 jaar).
2. de boom voldoende gezond dient te zijn en een levensverwachting dient te hebben

van minimaal 10 jaar.
3. de boom verder moet voldoen aan één van de volgende criteria:
- is beeldbepalend voor de omgeving;
- is cultuurhistorisch waardevol: standplaats is een belangrijk plek in de (lokale) geschiedenis;
- is dendrologisch waardevol: zeldzame soort of variëteit;
- is natuurwetenschappelijk of ecologisch waardevol: is het een moederboom, herbergt de boom bijzondere planten en/of dieren;
- heeft zeldzaamheidswaarde: omvang, hoogte, ouderdom of anderszins opvallend in provinciaal of landelijk perspectief.

Het andere spoor betreft de inventarisatie van houtopstanden die deel uitmaken van of zich manifesteren als (waardevolle) landschappelijke en cultuurhistorische elementen. Hierbij is niet zozeer de intrinsieke kwaliteit van de bomen leidend, maar meer de landschappelijke en cultuurhistorische betekenis. Hierbij kan worden gedacht aan laanbeplanting, erfbeplanting, singels, bosjes en bosschages, et cetera.

Deze criteria en de landschappelijke en cultuurhistorische benadering bieden in de basis voldoende handvatten voor inventarisaties.

Analyse en weging
Het resultaat van deze inventarisaties zal vervolgens worden gewogen en kan worden opengesteld voor inwoners. Zij worden dan in de gelegenheid gesteld om te reageren en daar waar gewenst aan te vullen. Op deze wijze kunnen wij tot een compleet beeld komen van mogelijk beschermens-waardige bomen en houtopstanden als input voor op te stellen beleid.

Voor het doorlopen van het hiervoor genoemde traject zal een professionele partij worden gevraagd om dit op te pakken, samen met de gemeente.

Beleid
Met de kennis van dit moment verwacht ik dat er twee beleidssporen ontstaan, namelijk concrete bescherming van beeldbepalende/monumentale bomen én instandhouding en versterking van (waardevolle) landschappelijke en cultuurhistorische elementen.

Voor de beeldbepalende/monumentale bomen zal dit waarschijnlijk een verordening worden.

Het andere spoor voor de (waardevolle) landschappelijke en cultuurhistorische elementen zal planologisch geregeld moeten worden. Dit zal vooral gaan om de instandhouding en versterking van landschappelijke structuren. Dat vraagt om een bredere belangenafweging, aangezien dan ook andere gebruikswaarden, bijvoorbeeld van particuliere grondeigenaars, in het geding kunnen komen.
Daarnaast is de kans groot dat veel input vanuit deze inventarisatie al in huidige bestemmingsplannen beschermd zal blijken te zijn, of bij de gemeente in eigendom en beheer is. Denk aan bestemmingen voor natuur, park en bos die al bescherming kennen, maar

bijvoorbeeld ook de aanstaande bescherming van de houtopstanden in het gardenierlandschap rond Bitgum-Bitgummole.

Van belang voor uw raad
Een dergelijk traject gaat het nodige kosten aan inzet, tijd en geld. Aan de hand van dit memo gaan de twee partijen die in een eerdere fase al hebben meegedacht worden gevraagd om gericht offerte uit te brengen. Hier komt een partij uit die deze opdracht gaat oppakken. Dat is het moment dat het college bij uw raad terugkeert met een gericht krediet- en procesvoorstel. Dit gebeurt nog dit najaar. Naast een zorgvuldig traject van inventariseren hecht ik, net als uw raad, aan het goed betrekken van de samenleving, voordat gekomen kan worden tot daadwerkelijke beleidsproducten die bescherming kunnen afdwingen. Hierbij wil ik aantekenen dat op het moment dat uw motie werd aangenomen nog niet bekend was dat de Omgevingswet zou worden uitgesteld. Voor de voorlopige inwerkingtreding houdt het Rijk momenteel 1 juli 2022 aan. Dit betekent dat er meer ruimte ontstaat om tot beleidsproducten te komen, voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Gelet op het feit dat sprake is van een aanbestedingstraject, een daarop volgend kredietvoorstel aan uw raad, uitgebreide inventarisaties met input vanuit de samenleving en het proces om samen met uw raad te komen tot vaststelling van concrete beleidsproducten, is het niet reëel om dit traject volledig af te ronden in uw raadsperiode. Ik ga mij er sterk voor maken om de inventarisaties met daarbij behorende analyse en weging af te ronden in uw raadsperiode, als solide basis voor vast te stellen beleid door de nieuwe gemeenteraad.

Nota Bene
Het hiervoor genoemde staat los van uw wens voor het eerder toegezegde raadsvoorstel inzake het vaststellen van de bebouwde kommen Wet Natuurbescherming (voorheen Boswet), en deze alsnog ter goedkeuring aan uw raad voor te leggen en daarmee de diverse voorschriften in de voormalige gemeenten het Bildt, Menameradiel, Littenseradiel en Franekeradeel gelijk te trekken. Dit voorstel is in ontwikkeling en wordt in november 2021 aan uw raad voorgelegd.

AAN DE RAAD

Datum opgesteld	15 februari 2022	**Behandelend ambtenaar**	W. Terpstra / J. Mulder
Datum agendering	29 maart 2022	**E-mailadres**	w.terpstra@waadhoeke.nl / j.mulder@waadhoeke.nl
Onderwerp	Inventarisatie beschermingswaardige bomen en houtopstanden	**Telefoonnummer**	0517 – 380 380
Portefeuillehouder	J. Dijkstra		

Samenvatting

Voor de uitvoering van de op 20 mei 2021 door uw raad aangenomen motie met als onderwerp ‘Voorstel monumentale bomen en kapbeleid’, wordt uw raad gevraagd een krediet beschikbaar te stellen voor de inventarisatie van monumentale bomen en houtopstanden. Naast de inventarisatie maakt ook een analyse, weging en participatie een belangrijk onderdeel uit van de opdracht.

Voorstel

1. Een krediet van € 100.000 beschikbaar te stellen ten behoeve van de inventarisatie van beschermingswaardige bomen en houtopstanden;
2. Het krediet ten laste te brengen van de Algemene reserve.

Inleiding

Op 20 mei 2021 heeft uw raad een motie aangenomen met als onderwerp 'Voorstel monumentale bomen en kapbeleid'. De motie is als bijlage 1 bij dit voorstel opgenomen. Met dit voorstel wordt uitvoering gegeven aan deze motie.

We zijn gesprekken gestart met een tweetal professionele marktpartijen om te komen tot een opdracht voor uitvoering van uw motie, uitgezonderd het onderdeel dat ziet op de aanwijzing van de bebouwde kommen Wet Natuurbescherming (dit is in een separaat voorstel op 23 december 2021 in uw raad aan de orde geweest en vastgesteld). Tijdens de gesprekken bleek dat het moeilijk was om tot een concrete opdracht te komen, omdat de motie veel interpretatieruimte biedt. Dit bleek ook uit twee behoorlijk uiteenlopende voorstellen van deze marktpartijen. Op basis daarvan is, ook aanbesteding technisch gezien, geen uitvraag voor een opdracht te doen.

Dit is aanleiding geweest om met vertegenwoordigers van de indieners van de motie (SAM Waadhoeke, Gemeentebelangen en ChristenUnie) om tafel te gaan en samen te komen tot een duidelijke interpretatie en daarmee afbakening van de motie. Dit gesprek heeft plaatsgevonden op woensdag 22 september 2021 en heeft geleid tot een duidelijke afbakening van de opdracht.
Over de exacte inhoud en afbakening van de opdracht bent u met een raadmemo van 30 september 2021 reeds geïnformeerd. Dit raadsmemo is als bijlage 2 bij dit voorstel opgenomen.

Kort samengevat worden voor de opdracht de volgende sporen gevolgd:

- Inventarisatie van beeldbepalende/monumentale bomen. Het gaat hierbij om de intrinsieke waarde van bomen. Dat kan gaan om solitaire bomen maar ook bomen die deel uit maken van clusters;
- Inventarisatie van houtopstanden die deel uitmaken van of zich manifesteren als (waardevolle) landschappelijke en cultuurhistorische elementen. Hierbij is niet zozeer de intrinsieke kwaliteit van de bomen leidend, maar meer de landschappelijke en cultuurhistorische betekenis;
- Analyse en weging. Het resultaat van deze inventarisaties zal vervolgens worden gewogen en worden opengesteld voor inwoners. Zij worden vervolgens in de gelegenheid gesteld om te reageren en daar waar gewenst aan te vullen. Op deze wijze kan tot een compleet beeld worden gekomen van mogelijk beschermingswaardige bomen en houtopstanden als input voor op te stellen beleid.

Het opstellen van hieruit voortvloeiend beleid maakt geen onderdeel uit van de opdracht. Dit volgt nadat dit traject van inventariseren is doorlopen. Daarover verderop in dit voorstel meer. Om te komen tot een gedegen inventarisatie is een uitgebreid aanbestedingstraject doorlopen. Hieruit is een marktpartij naar voren gekomen die deze opdracht voor onze gemeente kan verrichten.
Bij de uitvraag is een voorbehoud gemaakt voor het beschikbaar stellen van het benodigde krediet door uw raad. Dit voorstel voorziet hierin waarna tot daadwerkelijke uitvoering kan worden overgegaan.

Beoogd (meetbaar) effect

Een zorgvuldig tot stand gekomen inventarisatie van beschermingswaardige bomen en houtopstanden in de gemeente Waadhoeke.

Motivering

Argumenten

1.1. Voor de uitvoering van de motie is een zorgvuldige inventarisatie, analyse, weging en participatie van evident belang

Daarmee wordt in de eerste plaats bewerkstelligd dat er een zo nauwkeurig, volledig en objectief mogelijk beeld ontstaat van de mogelijk beschermingswaardige bomen en houtopstanden in Waadhoeke. De met de motie te bewerkstelligen bescherming strekt zich daarmee niet alleen uit tot de openbare ruimte, maar is ook van toepassing op bomen en houtopstanden op particuliere gronden. Dit kan in voorkomende gevallen leiden tot beperkingen in het gebruik van de gronden of anderszins.

Aan de totstandkoming van nieuw beleid c.q. een regeling ter bescherming van beschermingswaardige bomen en houtopstanden dient een zorgvuldig onderzoek en afweging van belangen ten grondslag te liggen. Een zorgvuldige inventarisatie, analyse en weging als ook participatie, maakt daarvan een eerste en belangrijke stap uit.

1.2. Voor een opdracht van deze omvang is een uitgebreid aanbestedingstraject vereist

De omvang van de opdracht zorgt voor de verplichting om meervoudig onderhands aan te besteden. Dit is noodzakelijk in het kader van rechtmatigheid en daardoor een behoorlijk uitgebreid proces. De opdracht is dermate omvangrijk, dat we volgens ons geldende aanbestedingsbeleid drie partijen moeten vragen om tot een offerte te komen, binnen een vastomlijnde procedure. Het opstellen van een goede uitvraag en heldere beoordelingscriteria heeft de nodige tijd gekost. Ook hebben partijen vanwege het kerstreces extra tijd gevraagd (en gekregen) voor het opstellen van een inschrijving. Half januari zijn 35 door de gevraagde partijen gestelde vragen beantwoord. Na beantwoording van de vragen zijn alle partijen erin geslaagd om een volwaardige offerte aan te bieden. De speciaal voor dit doel ingestelde ambtelijke beoordelingscommissie heeft op basis van een vooraf vastgelegd wegingskader de winnende partij uitgekozen en die ter besluitvorming aan ons college voorgelegd.

1.3. De bureauselectie is zorgvuldig tot stand gekomen

De motie is afgebakend en vertaald in een opdracht zoals hiervoor kort wordt omgeschreven. De opdracht is vervolgens vervat in een uitvraag met heldere beoordelingscriteria. Een breed samengestelde beoordelingscommissie, bestaande uit een vertegenwoordiging van de afdelingen Omgeving, BOR en V&VTH, hebben op basis van de boordelingscriteria de winnende partij ter besluitvorming voorgedragen aan ons college. De door deze partij aangeboden offerte voldoet in ruime mate aan de opdracht. Ook het daarin geschetste proces van participatie sluit aan bij de wensen van uw raad en de principes van Nabij Besturen. De offerte/aanpak van de winnende partij is als bijlage 3 bij dit voorstel opgenomen.

1.4 Binnen bestaande budgetten is geen rekening gehouden met deze kostenpost

Het betreft een omvangrijke opdracht met een bijbehorend kostenplaatje. Binnen de bestaande budgetten die op enigerlei raakvlak hebben of zouden kunnen hebben met dit onderwerp, is daarin niet voorzien. Een krediet is dan ook noodzakelijk alvorens definitief uitvoering kan worden gegeven aan deze opdracht.

2.1 In de begroting 2022 is geen rekening gehouden met deze (extra) kosten
Binnen programma 5. Sport, cultuur en recreatie is voor het jaar 2022 geen (extra) budget beschikbaar gesteld voor een inventarisatie van beschermingswaardige bomen en houtopstanden. Daarom wordt voorgesteld om het extra krediet ten laste van de Algemene reserve te brengen.

Kanttekeningen

1.1. Het op te stellen beleid maakt bewust geen onderdeel uit van de opdracht
De inventarisatie, analyse en weging is, naast het proces van participatie, vooral inhoudelijk van aard. Hierbij ligt de nadruk op kennis van bomen, cultuurhistorie en landschap. Met de kennis van nu is de verwachting dat na afronding van deze opdracht twee beleidssporen zullen ontstaan, namelijk concrete bescherming van beschermingswaardige bomen (bijvoorbeeld met een verordening) én een regeling voor instandhouding en versterking van (waardevolle) landschappelijke en cultuurhistorische elementen (bijvoorbeeld in een bestemmingsplan of het toekomstige omgevingsplan). Het op te stellen beleid vraagt daarmee om andere specifieke vakinhoudelijke kennis en (in geval van landschappelijke en cultuurhistorische elementen) om een veel bredere integrale belangenafweging.

1.2. Een gerichte planning is tot dusver moeilijk haalbaar gebleken
In de aangenomen motie van 20 mei 2021 is aangegeven dat de door uw raad gewenste resultaten voor 1 oktober 2021 ter vaststelling aan u aangeboden zouden moeten worden. In het raadsmemo van 30 september 2021 is aangegeven dat dit niet haalbaar is. Destijds is aangegeven dat het college zich er hard voor zou maken om de inventarisaties met daarbij behorende analyse en weging af te ronden in uw raadsperiode, als solide basis voor vast te stellen beleid door de nieuwe gemeenteraad. Door het vereiste uitgebreide aanbestedingstraject is het alleen haalbaar gebleken om uw raad nog dit gerichte kredietvoorstel voor te leggen. Om vanaf heden een realistische en navolgbare planning aan te houden, wordt de planning van de winnende marktpartij gevolgd. Hiervoor geldt wel de toevoeging dat de start van de werkzaamheden pas mogelijk is na een positief besluit van uw raad. De offerte gaat daar logischerwijs niet van uit. Dit betekent dat de eerste werkzaamheden wat later zullen starten dan nu in de offerte is opgenomen (medio maart in plaats van februari).

Analyse

In Waadhoeke ontbreekt een volledig en eenduidig beeld van beschermingswaardige bomen en houtopstanden en de wijze van bescherming. Dat blijkt ook uit de verschillende manieren waarop de bescherming in de voormalige fusiegemeenten was geregeld en de wijze waarop dat in sommige gevallen is doorvertaald in het planologisch-juridisch instrumentarium (ruimtelijke plannen zoals bestemmingsplan/beheersverordening). Voor het overige wordt hier volstaan met een verwijzing naar de in de motie opgenomen overwegingen.

Alternatieven

Met dit voorstel wordt een beroep gedaan op de Algemene reserve. Een alternatief is om een integrale afweging te maken bij de Kadernota 2023-2026 en vervolgens definitieve besluitvorming bij de

begrotingsbehandeling in november dit jaar. Dit is de gebruikelijke wijze. Aan de andere kant kunt u er zo vlak voor de verkiezingen ook voor kiezen dit mee te nemen bij de coalitieonderhandelingen.

Inhoudelijk alternatief is om een algemene regeling te treffen die ziet in de bescherming van de beschermingswaardige bomen en houtopstanden, zonder dat vooraf bekend is om welke bomen dat precies gaat en wat de waarde daarvan is. Deze aanpak wordt sterk afgeraden aangezien op voorhand niet bekend is welke bomen en houtopstanden beschermd zouden moeten worden, maar ook wat daarvan de effecten zijn voor andere relevante aspecten en belangen. Dit betekent dat het risico op de loer ligt dat er meer regeldruk ontstaat dan strikt noodzakelijk is, wat juist níet de bedoeling is.

Tenslotte kan dit in voorkomende gevallen leiden tot rechtsongelijkheid. Een betekenisvolle participatie is bij een dergelijke aanpak in ieder geval niet aan de orde. Daarnaast zal in ieder afzonderlijk geval opnieuw moeten worden onderzocht en beoordeeld of een boom moet worden behouden of kan worden gekapt. De verwachting is dat een dergelijke aanpak zal leiden tot een structurele extra personeelsinzet die groter zal zijn dan de voorgestelde werkwijze, weinig draagvlak zal hebben en daarmee een verhoogde kans op bezwaar- en beroepsprocedures met zich meebrengt.

Vervolg

Na instemming van uw raad kan daadwerkelijk uitvoering worden gegeven aan de inventarisatie. Mochten zich tussentijds noemenswaardige afwijkingen voordoen in het proces, dan zal uw raad met een raadsmemo daarover worden geïnformeerd.

Inwonersparticipatie

De wijze waarop inwoners bij de totstandkoming van de inventarisatie worden betrokken maakt een belangrijk onderdeel uit van de opdracht.

Communicatie

Voorafgaand aan de daadwerkelijke inventarisatie worden, naast de eigenaren en bewoners, de pers alsook de Verenigingen van Dorps/Plaatselijk Belang actief geïnformeerd. Zie ook het voorstel van de winnende marktpartij.

Financiën

De kosten (kosten adviesbureau en bijkomende kosten, waaronder meerwerk (bijv. aanvullende veldinventarisaties), communicatie e.d.) worden geraamd op € 100.000. Binnen programma 5. Sport, cultuur en recreatie is voor het jaar 2022 geen (extra) budget beschikbaar gesteld voor een inventarisatie van beschermingswaardige bomen en houtopstanden. Voorgesteld wordt om deze te dekken uit de Algemene reserve. De stand van de Algemene reserve is na de 3e begrotingswijziging 2022 (dit is de laatst vastgestelde) nog € 15.943.264 en gelet op de vastgestelde minimumgrens van € 15.000.000 voldoende om deze kosten te dekken.

Juridisch kader

Gemeentewet: de gemeenteraad heeft het budgetrecht.

Bijlagen

- Bijlage 1: Motie ‘Voorstel monumentale bomen en kapbeleid’, d.d. 20 mei 2021;
- Bijlage 2: Raadsmemo monumentale bomen en kapbeleid, d.d. 30 september 2021;
- Bijlage 3: De winnende offerte/aanpak voor de inventarisatie.

Burgemeester en wethouders van Waadhoeke

, burgemeester

, secretaris

NR.: D2022-02-010515

De raad van de gemeente Waadhoeke

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van Waadhoeke van 15 februari 2022;

B E S L U I T

1. Een krediet van € 100.000 beschikbaar te stellen ten behoeve van de inventarisatie van beschermingswaardige bomen en houtopstanden;
2. Het krediet ten laste te brengen van de Algemene reserve.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 29 maart 2022,

{{Sig , voorzitter

Sign , griffier

Dit document is digitaal ondertekend.

GEMEENTE waadhoeke

Aanbieding

Inventarisatie historische, monumentale, beeldbepalende en karakteristieke bomen gemeente Waadhoeke

BügelHajema
Ruimte voor de leefomgeving

HELDERGROEN
ADVIES

1. Inhoud

De gemeente Waadhoeke wil graag een totaalbeeld van het gemeentelijk grondgebied waaraan een regeling of beleid kan worden gekoppeld dat waardevolle bomen en landschappelijke en/of cultuurhistorisch waardevolle houtopstanden beschermt. Op dit moment heeft de gemeente hier geen middelen voor. Politiekbestuurlijk ligt er een duidelijke wens om dat te veranderen. We kunnen ons dat goed voorstellen. Het landschap in Waadhoeke is weliswaar overwegend open, maar de bomen en beplantingen die er zijn hebben juist daardoor extra betekenis. In dorpen zijn bomen te vinden in opvallende lanen die water en/of wegen begeleiden. Voor de pastorie of om de kerk. Als leilindes voor dijkhuizen in ’t Bildt. In parken en bij staten of stinzen. In het buitengebied is beplanting aanwezig als erfbeplanting bij boerderijen, soms langs wegen, kavelranden of watergangen. Op al deze manieren hebben bomen en houtige beplantingen betekenis in het landschap van de gemeente.

De gemeente hecht aan een zorgvuldige en objectieve methode om te bepalen wat waardevol is. Ook vindt zij het van belang dat goed gebruik wordt gemaakt van bestaande onderzoeken en beleidsstukken. Dat het eindproduct er aantrekkelijk uitziet en gebruiksvriendelijk is. En last but not least dat college en raad, de inwoners en belanghebbenden bij het proces worden betrokken.

1a. BügelHajema Adviseurs en Heldergroen advies

De combinatie van vragen maakt dat BügelHajema Adviseurs (BH) samenwerking heeft gezocht met Heldergroen advies (HG) die in deze aanbesteding onderaannemer is. Met HG hebben wij goede ervaringen en korte lijnen. HG is gehuisvest in een deel van het pand van onze vestiging Assen. Qua kennis en ervaring vullen BH en HG elkaar aan. BH is thuis in het beleid en het gebied. Wij hebben de kennis die nodig is voor de landschappelijke, stedenbouwkundige en cultuurhistorische beoordeling van bomen en opgaande beplanting. HG kan de leeftijd, levensverwachting, zeldzaamheidswaarde, dendrologische en ecologische betekenis van bomen beoordelen. Ook heeft HG een brede ervaring op het gebied van bomeninventarisaties in met name het noorden van ons land. Het bedrijf bestaat uit zes medewerkers: drie gecertificeerde European Tree Technicians (waarvan twee lid van de Nederlandse Dendrologische Verenging en één beëdigd boomtaxateur van de NVTB), twee boomtechnisch adviseurs en een GIS-medewerker. De inventarisatiewerkzaamheden vinden plaats onder leiding van een van de European Tree Technicians.

1b. Stappen naar beoordeling

Om inhoudelijk een goede inventarisatie en beoordeling op te stellen, nemen we de volgende stappen:

1. Startgesprek: kennismaking, bespreken plan van aanpak bomenbeoordeling en elementenbeoordeling in dorpen en buitengebied (op basis van zoveel mogelijk meetbare criteria), bespreken planning en uitwisseling van gegevens (BH en HG), februari ’22
2. Aansluitend interviews groenspecialisten gemeente (BH en HG), februari ‘22.
3. Bespreken plan van aanpak met portefeuillehouder (BH digitaal) en presentatie aanpak aan raad (BH), vóór de gemeenteraadsverkiezing, februari/maart ’22.
4. Beleidsanalyse Grutsk op ‘e Romte, cultuurhistorische waardenkaart provincie Fryslân, landschapsbiografie “Het verhaal van Waadhoeke”, plannen buitengebied, aanwijzingsstukken beschermde

dorpsgezichten, beschrijving monumentale stinzen/staten of parken, beleid Gardenierslandschap (BH) maart ‘22.

5. Bureauverkenning aan de hand van luchtfoto’s (BH), gemeentelijk info beheersysteem en website Bomenstichting (HG) maart/april’22.
6. Ophalen lokale informatie te beoordelen bomen en beplantingen (zie ‘3 Participatie’) maart/april ’22.
7. Excursie en afstemmingsoverleg met projectgroep over te bezoeken gebieden en wijze van werken n.a.v. de punten 2 t/m 6 (BH en HG), april ’22.
8. Uitvoering veldinventarisatie en uitvoering beoordeling (HG en BH) april, mei, juni ’22.
9. Bespreking beoordeling met de projectgroep (BH en HG), augustus/september ’22.
10. Verscherping en uitwerking tot toegankelijke website en kaart (zie ‘2 Vormgeving’) (BH) september ’22.
11. Presentatie portefeuillehouder/college (BH en HG, digitaal) oktober ’22.
12. Delen en reflecteren met eigenaren, belangstellenden en organisaties (zie ‘3 Participatie’) oktober/november ’22.
13. Bespreking input vanuit de participatie met projectgroep en beantwoording door ons (BH en HG), november/december ’22.
14. Voorleggen aan portefeuillehouder/college (BH en HG, digitaal) en presentatie in de gemeenteraad (BH fysiek of BH en HG digitaal) december/januari ’23.
15. Uitwerken tot eindproduct (zie ‘2 Vormgeving’) (BH) januari/februari ’23.

1c. Methode

De bomeninventarisatie in de 40 dorpen en de stad van Waadhoeke verloopt geheel volgens de methode die in uw Bouwstenen voor inventarisatie en de uitwerking daarvan is aangegeven. We onderscheiden na beoordeling:

- Monumentale bomen. Dit zijn conform de aanpak van de Bomenstichting bomen van 80 jaar of ouder die voldoen aan de voorwaarden. Deze naam blijven we reserveren voor de 80+ bomen, omdat dit aansluit bij de landelijke systematiek en mogelijk al bestaande lijsten van monumentale bomen.
- Waardevolle bomen. Deze naam gebruiken we voor bomen van 50 tot 80 jaar die voldoen aan de voorwaarden.
- Kanshebbers. Deze naam gebruiken we voor bomen die voldoen aan de voorwaarden en een leeftijd hebben tussen de 40 en 50 jaar.

Alle kernen worden voor zover nodig op straatniveau bezocht, lopend, fietsend of met de auto. De route bepalen we mede aan de hand van:

- interviews groenmedewerkers;
- beleidsanalyse;
- bureaustudie luchtfoto’s, gericht op bomen die structuurbepalend zijn in een dorp; bijvoorbeeld bomen langs het water in Oudebildtzijl;
- bureaustudie gegevens gemeente en luchtfoto’s; waar staat oudere beplanting en waar niet;
- input vanuit participatie van organisaties (zie het onderdeel ‘3 Participatie’).

De methodes waarmee we de bomen beoordelen zijn voor een groot deel al door u beschreven. In aanvulling daarop het volgende:

- Beleidsanalyse en de bureaustudie zijn attenderend voor het onderdeel beeldbepalend en cultuurhistorisch waardevol. Het gaat bij beeldbepalend om bomen die zichtbaar zijn vanaf de openbare ruimte. In het startgesprek zullen we met u aan de hand van voorbeelden bespreken wat we daar onder verstaan. Dit om duidelijke gezamenlijke uitgangspunten te bepalen.
- Voor de veldinventarisatie van de bomen op het gebied van ecologische waarden bespreken we eveneens met de gemeente op welke manier we deze beoordelen. U kunt daarbij denken aan combinaties van de aanwezigheid van nesten van vogels of eekhoorns, holtes of dode afgebroken takken die geschikt zijn als vleermuisverblijfplaats, korstmossen of aanwezigheid van zeldzame planten.

De bomeninventarisatie en -beoordeling wordt in het buitengebied op dezelfde manier gedaan als in de kernen. We gaan op basis van stap 2 tot en met 6 kijken naar de laan- en wegbeplantingen en solitairen onder meer op het vanaf de openbare weg goed zichtbare voorerf van boerderijen. Deze zullen over het algemeen (maar niet uitsluitend) in het zuidelijke deel van het terpengebied voorkomen en op de kwelderwallen.

Bij landschapselementen zoals perceelsrandbeplantingen, randbeplantingen langs waterlopen en erfrandbeplantingen op particulier terrein vraagt u om te kijken naar:

a) De cultuurhistorische betekenis en het streekeigene (kenmerkend vanwege geschiedenis, reden van aanplant en/of gebruik).
   en naar;
b) De betekenis voor het landschap in ruimtelijke zin (door locatie en vorm).

We stellen voor om hier een vierdeling te gebruiken:

- landschapselement voldoet zowel aan a als b en is robuust;
- landschapselement voldoet aan ofwel a of b en is robuust;
- landschapselement voldoet zowel aan a als b en verdient versterking;
- landschapselement voldoet aan ofwel a en b en verdient versterking.

Dit bespreken we graag met u. Als eerste in het startgesprek en in tweede instantie in het veld tijdens de excursie. We benutten de gegevens die al bekend zijn over het Gardenierslandschap. Randbeplantingen langs percelen en waterlopen verwachten we in ieder geval (maar niet uitsluitend) te inventariseren in het Gardenierslandschap. Erfrandbeplantingen verwachten we in ieder geval (maar niet uitsluitend) aan te treffen op de kwelderwallen.

1d. Inzet van onze experts

Een goede objectieve beoordeling hangt mede af van de kennis/ervaring van ons projectteam:

1. Projectleider, landschapsarchitect Mischa Teensma; een allround, ervaren adviseur op het gebied van landschap, stedenbouw, cultuurhistorie, regelgeving en participatie.
2. Planoloog, Jurjen de Boer; bedreven in het uitvoeren van beleidsanalyses onder meer op het gebied van landschap en cultuurhistorie.
3. Ecoloog, Maura Terpstra; Maura ondersteunt ons vanuit haar ecologische kennis en zal als kundig fotograaf ook opnames maken van de toppers onder de bomen en landschapselementen.
4. European Tree Technicians, Carlo Kok, Lutein Rademaker en Bjorn Olthof en boomtechnisch adviseurs van Heldergroen advies.

2. Vormgeving

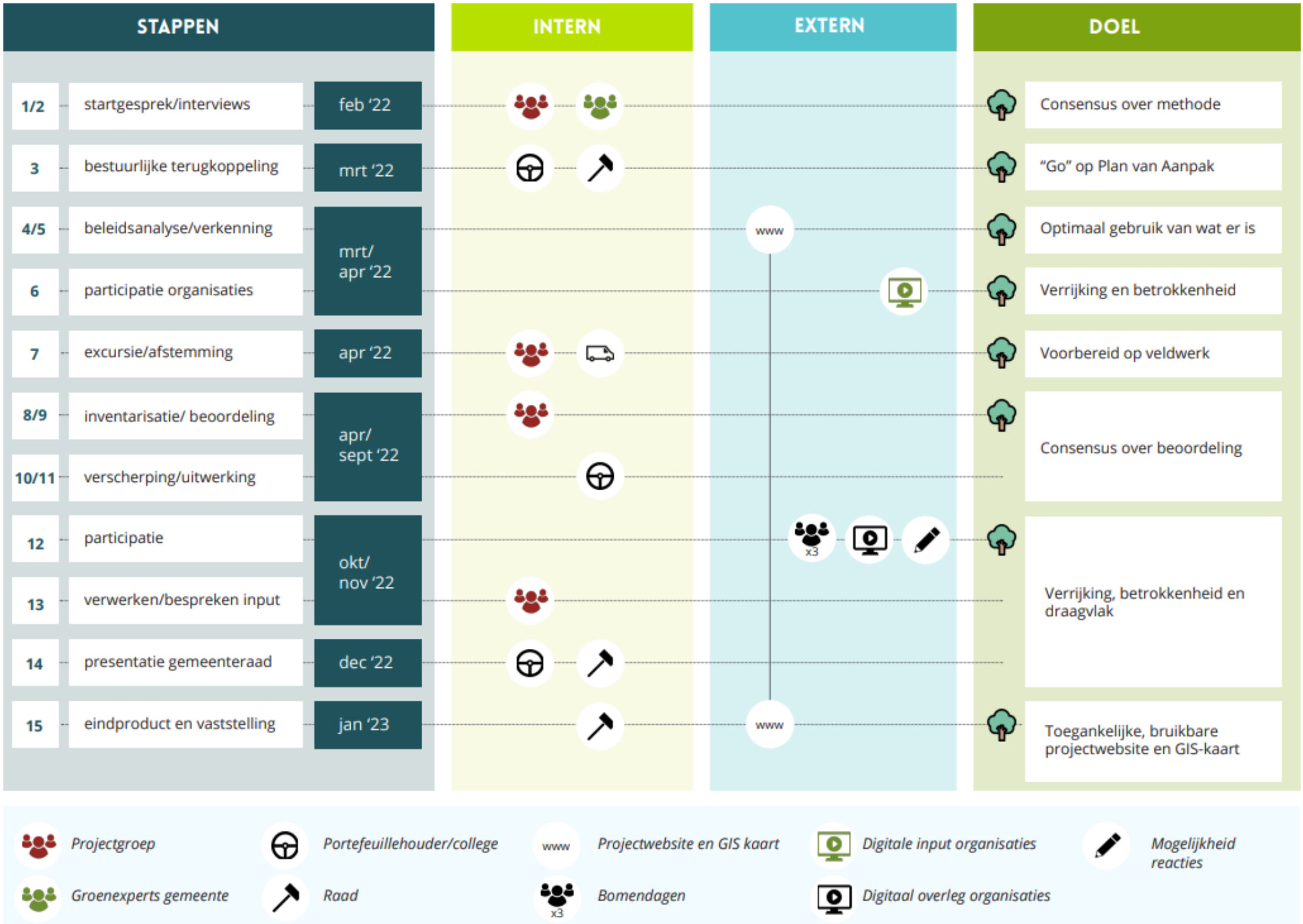
Voor de vormgeving stellen wij twee producten voor die meebewegen met de voortgang van het project:

- een projectwebsite die gedurende het proces verandert in een definitieve compacte website over de trots van Waadhoeke in de zin van bomen en landschapselementen en verwijst naar de GIS-kaart;
- een online kaartviewer op basis van ArcGIS waar bomen en landschapselementen op worden aangegeven. Ook deze beweegt mee met de verschillende processtappen om tot een definitieve waardebepaling te komen. In de eindfase is dit de kaart met alle bomen en landschapselementen met beschermingsstatus en per boom of element de daaraan hangende inventarisatiegegevens.

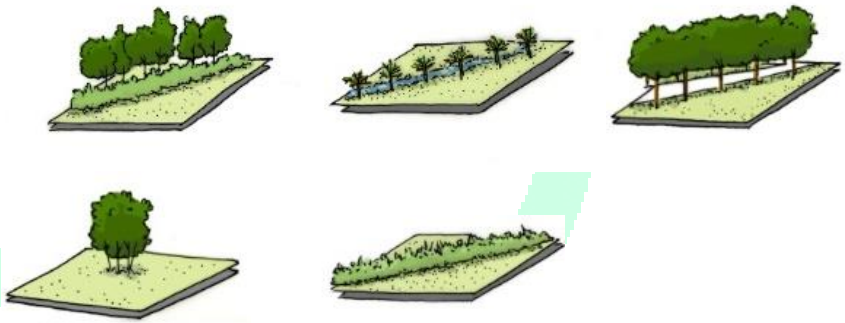
2a. De projectwebsite

In het beginstadium van het project laat de projectwebsite zien wat we gaan doen, wat het doel van het project is en welk proces we gaan volgen. Het proces laten we zien in de vorm van een processchema (zie de afbeelding op hierna opgenomen bladzijde).

STAPPEN
INTERN
EXTERN
DOEL
1/2
startgesprek/interviews
feb '22
Consensus over methode
3
bestuurlijke terugkoppeling
mrt '22
"Go" op Plan van Aanpak
4/5
beleidsanalyse/verkenning
mrt/
apr '22
www
Optimaal gebruik van wat er is
6
participatie organisaties
Verrijking en betrokkenheid
7
excursie/afstemming
apr '22
Voorbereid op veldwerk
8/9
inventarisatie/ beoordeling
apr/
sept '22
Consensus over beoordeling
10/11
verscherping/uitwerking
12
participatie
okt/
nov '22
x3
13
verwerken/bespreken input
Verrijking, betrokkenheid en draagvlak
14
presentatie gemeenteraad
dec '22
15
eindproduct en vaststelling
jan '23
www
Toegankelijke, bruikbare projectwebsite en GIS-kaart
Projectgroep
Portefeuillehouder/college
www
Projectwebsite en GIS kaart
Digitale input organisaties
Mogelijkheid reacties
Groenexperts gemeente
Raad
x3
Bomendagen
Digitaal overleg organisaties

De projectwebsite wordt aantrekkelijk opgemaakt met beeldmateriaal. Als stap 4 is voorbereid, voegen we de uitkomst van het beleidsonderzoek toe aan de website op een beeldende manier. De landschapstypen worden toegelicht met de daarbij horende bibliotheek van kenmerkende landschapselementen. In Grutsk op ‘e Romte en de landschapsbiografie Waadhoeke zijn deze landschapselementen in hoofdlijnen weergegeven. Met afbeeldingen ondersteunen we in een matrix dát wat streekeigen en karakteristiek is per landschapstype. Tevens gaan we in op de structuurbepalende beplantingen in dorp en stad en beplantingen die behoren bij monumentale staten/stinzen en parken. Met afbeeldingen illustreren we bovendien de beoordelingscriteria.

Voorbeeld van bibliotheek van landschapselementen die per landschapstype worden gemaakt

Voorbeeld streekeigen perceelsrandbeplantingen als onderdeel van het Gardenierslandschap en beeldbepalende beplanting rond de kerk

In de eindversie van de projectwebsite De “Trots van Waadhoeke; waardevolle bomen en landschapselementen” omvat deze:

- het doel van het project;
- het beoordelingskader en de resultaten waarbij een link bestaat naar de GIS-kaartviewer;
- de meervoudige waarde van bomen en landschapselementen;
- de verhalen achter de bomen en landschapselementen;
- het proces dat heeft plaatsgevonden;
- handige tips over hoe je goed voor waardevolle bomen en landschapselementen kan zorgen en wat eventuele subsidie instrumenten zijn die kunnen ondersteunen;
- hoe nieuwe bomen en landschapselementen kunnen worden aangemeld.

Alles wat u normaal verwacht in een begeleidend schrijven, zoals de uitkomsten van de inventarisatie en beoordeling is opgenomen in de projectwebsite.

Hierna is een print screen opgenomen van een voorbeeld van een website. Kijk voor een volledig beeld en “look and feel” op www.erfbeplantingstoolhollandskroon.nl.

Homepage van de website over erfbeplanting en biodiversiteit in Hollands Kroon

2b. De GIS-kaart

Bij stap 5 in het proces geven we organisaties gelegenheid om op een interactieve kaart (ArcGIS Online) bomen/elementen te markeren die zij voor willen dragen als beeldbepalend, cultuurhistorisch van belang of dendrologisch van bijzondere waarde. We gebruiken daarvoor een uniforme vragenlijst die als webpagina te benaderen is. Partijen kunnen op een gemakkelijke manier hun suggesties aandragen en van een korte toelichting voorzien. Deze vragenlijst met kaartviewer biedt ook de mogelijkheid voor gebruikers om een foto van de betreffende bomen/elementen te uploaden. De aangedragen suggesties worden verzameld in een afzonderlijke GIS-laag.

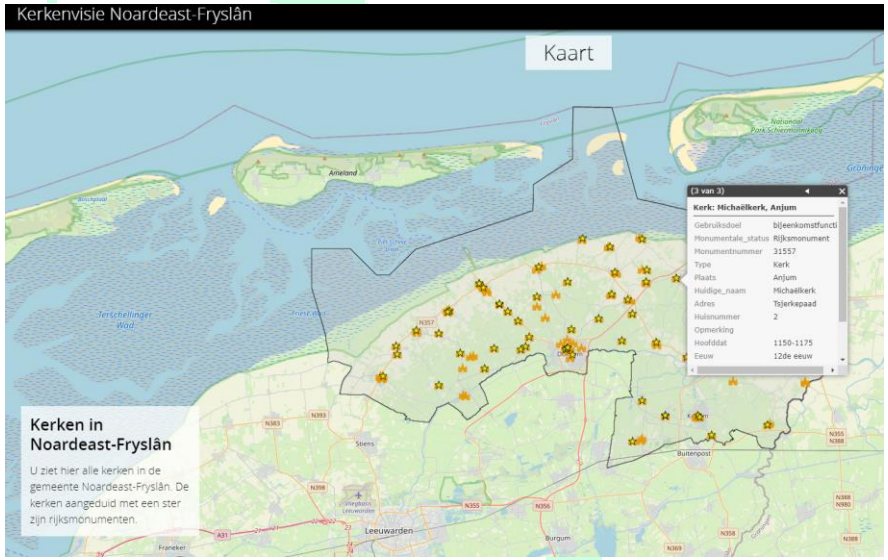
We maken verschillende ondergronden aan. Voor de voordracht van waardevolle bomen/elementen is een luchtfoto plezierig. Hierop is de beplanting zichtbaar en kunnen mensen zich in het algemeen goed oriënteren. Om de samenhang met het onderliggende landschap te zien, gebruiken we ook een ondergrond met de landschapsindeling uit de landschapsbiografie “Het verhaal van Waadhoeke”. We nemen daarbij aan dat deze kaart als shapefile beschikbaar is. En voor de herkenbaarheid van adressen en het zoeken op adres gebruiken we de BGT.

De veldinventarisatie van stap 8 gebeurt met veldcomputers eveneens in GIS. Bij deze offerte zijn wij uitgegaan van de opname van 1.500 bomen op gemeentegrond, 750 particuliere bomen en 200 landschapselementen met bijbehorende inventarisatiegegevens. Landschapselementen worden als geheel met lijnen en stippen aangegeven (geen opname per boom/struik).

Na bespreking van inventarisatie/beoordeling met de gemeente, maken we de kaart klaar en koppelen we deze aan de website. Bomen en elementen zijn zichtbaar met daarbij alle beoordelingsgegevens, of een selectie van beoordelingsgegevens die de gemeente openbaar wil maken. De toppers onder de bomen (bomen in de categorie monumentaal) worden gefotografeerd.

Bij stap 12, de fase waarin we bijeenkomsten organiseren en mensen kunnen reageren op de voorstellen, dient de GIS-kaart als onderlegger voor het gesprek. Bovendien maken we de kaart zo dat mensen of organisaties die schriftelijk op specifieke bomen/elementen willen reageren dat via de kaart kunnen doen. Dit gebeurt uit het oogpunt van privacy op een afgeschermde laag. Het overzicht van alle reacties kan als een Excel-bestand worden uitgevoerd. Dit is handig voor het opmaken van de reactienota.

Het eindproduct van de GIS-kaart wordt goed bruikbaar en toegankelijk voor iedereen in de vorm van een webpagina en kaartviewer. Dit voor zowel de medewerkers van de gemeente als voor bewoners en ondernemers.

Voorbeeld van een van onze GIS-kaarten; zie www.bugelhajema.nl/kerkenvisie-noardeast-fryslan.

2c. Inzet van onze experts

Een goede vormgeving en toegankelijkheid van alle informatie hangt mede af van de medewerkers die we inzetten:

1. Projectleider, landschapsarchitect Mischa Teensma (zie eerder); een projectleider die veel projecten begeleidde waarin vormgeving en toegankelijkheid belangrijk zijn. Onder meer een groot aantal omgevingsvisies, landschapsvisies en het project over biodiversiteit in Hollands Kroon (zie www.erfbeplantingstoolhollandskroon.nl).
2. Tekstschrijver/planoloog Nelleke Linthorst; de ultieme vertaler van teksten naar begrijpelijke, aantrekkelijke en uitnodigende taal (zie de teksten in onze nieuwsbrieven).
3. Planoloog/GIS deskundige, Jurjen de Boer; passie voor en ruime ervaring met GIS (zie www.bugelhajema.nl/kerkenvisie-noardeast-fryslan).
4. Grafische vormgeving, Marijn Menger; uitgebreide ervaring met vormgeving websites. Veel van onze referentieprojecten zijn van zijn hand (zie www.omgevingsvisiewesterveld.nl voor een website die getest is op actuele toegankelijkheidseisen).
5. Bij de excursie en veldinventarisatie worden foto's gemaakt door respectievelijk hobby-fotograaf Maura Terpstra en de medewerkers van HG (onderdeel monumentale bomen).

2d. Flexibiliteit

De afstemmingsmogelijkheden tussen opdrachtgever en opdrachtnemer zijn bij een aanbestedingstraject beperkt en kunnen alleen plaatsvinden in het kader van de Nota van Inlichtingen. De door ons voorgestelde onderdelen op inhoud, intern en extern proces en vormgeving zijn een zo goed mogelijke inschatting van uw wensen op het gebied van de mate van ontzorgen, de mate van participatie en de hoogte van de lat bij het selecteren van bomen en landschapselementen.
Wij willen benadrukken dat binnen het totaalbudget en de essentie van onze aanpak op onderdelen altijd flexibiliteit aanwezig is. Mochten werkzaamheden kunnen worden uitgeruild omdat deze toch door de gemeente kunnen worden gedaan, of omdat er toch structureel meer landschapselementen en bomen moeten worden beoordeeld, dan zijn wij flexibel. Ook als het de uitruil van werkzaamheden tussen BH en HG betreft.

3. Participatie

In de participatie onderscheiden we verschillende partijen:

a) organisaties die kennis hebben van het gebied en/of van het onderwerp en kunnen attenderen en reageren op aan te wijzen waardevolle bomen/landschapselementen (bijvoorbeeld cultuurhistorische verenigingen, landschapsbeheer Fryslân, dorpsbelangen, de provincie);
b) organisaties die belang hebben bij een zorgvuldige aanwijzing en de eventuele stimulerende of ondersteunende maatregelen die de gemeente/provincie beschikbaar wil stellen (bijvoorbeeld agrarische belangenorganisaties, dorpsbelangen, de provincie);
c) eigenaren van erven of percelen waar waardevolle bomen/landschapselementen aanwezig zijn;
d) alle inwoners en ondernemers in Waadhoeke.

3a. Doelen van participatie

In het proces om te komen tot de objectieve bepaling van waardevolle bomen en landschapselementen zijn er meerdere doelen om partijen te betrekken:

3b. Stappen in de participatie

Aan het begin van het project informeren we alle betrokken partijen zoals genoemd onder a t/m d over het proces dat plaatsvindt. Onze projectwebsite gebruiken we om te vertellen wat we gaan doen. Waarom dit project belangrijk is, hoe we het project aanpakken en wanneer partijen input kunnen geven en kunnen reageren (doel; betrokkenheid). We bereiden mensen voor op de komst van medewerkers die in hun dorp of bij hun erf kunnen staan om de kwaliteit van bomen te beoordelen. Op de projectwebsite stellen we de medewerkers van HG voor. Dit is netjes naar de bewoners toe, maar ook nodig om te zorgen dat de medewerkers relatief efficiënt hun werk kunnen doen. Via het huis aan huis blad, de website van de gemeente en social media verwijzen we naar de projectwebsite. Kort voor de komst van de veldmedewerkers stellen we voor om per deelgebied daarnaast nog brieven aan huis te posten.

Aan het begin van het project vragen we partijen om mee te denken over de bomen en landschapselementen die belangrijk zijn (doel; verrijking). We leggen in de projectwebsite uit op welke dingen we letten voordat we een boom of landschapselement als waardevol classificeren. Voor het onderdeel beeldbepalend voor de omgeving, cultuurhistorisch waardevol of dendrologisch waardevol kunnen zij bomen/landschapselementen aandragen met een korte ondersteunende toelichting. Hebben zij een bijzonder verhaal over hun boom, dan ontvangen we dat graag. De mooiste verhalen krijgen een plek op de projectwebsite. Wij bepalen de partijen graag samen met de projectgroep of de gebiedscoördinatoren van de gemeente. Op voorhand denken we aan dorpsbelangen, cultuurhistorische verenigingen en verenigingen/organisaties die zich bezig houden met het landschap en aan agrarische belangenorganisaties.

De input verzamelen we digitaal op basis van de vragenlijst met bijbehorende interactieve kaart waarop partijen de bomen en elementen aangeven die zij waardevol vinden.

Na de veldinventarisatie en beoordeling organiseren we de boomdagen (doel; meningsvorming, verrijking, betrokkenheid en gedeelde verantwoordelijkheid). Organisaties ontvangen we graag op een digitale bijeenkomst. Bewoners en ondernemers nodigen we uit voor één van de drie fysieke bijeenkomsten; een bijeenkomst in het zuidelijke terpengebied, een bijeenkomst in het gebied van kwelderwallen en -vlakten en een bijeenkomst in de zeekleipolders. Er is een centrale aftrap. Daarna gaan we in gesprek aan verschillende tafels; tafels waar het buitengebied centraal staat of waar een aantal dorpen centraal staan. Raadsleden zijn van harte uitgenodigd om bij de participatiemomenten aanwezig te zijn.

Zowel in het digitale overleg als op de avonden richten we het gesprek op de volgende vragen:

a) zijn er aanvullingen op de aanwijzingen?;
b) zijn er bezwaren tegen de aanwijzing als waardevolle boom/element die algemeen te maken zijn?
c) hoe kunnen we met elkaar zorgen dat waardevolle bomen/elementen behouden blijven en nieuwe waardevolle bomen/elementen ontstaan?

Aanvullingen kunnen leiden tot heroverweging; hebben we iets over het hoofd gezien, of hebben we de betekenis van deze boom of bomen voor het dorp/de omgeving onderschat, bijvoorbeeld omdat we het achterliggende verhaal niet kenden? Als er sprake is van bezwaren moet goed gekeken worden naar de argumenten die worden ingebracht. Dit kan effect hebben op de keuzes voor regelgeving; wel of geen kapvergunning of omschrijving van situaties waarin kapvergunningen worden verleend. Ook kan dit aanleiding zijn om nog eens goed te kijken naar de balans tussen regelgeving en stimulerende of ondersteunende maatregelen zoals subsidies en/of hulp bij onderhoud.

Juist bij particuliere gronden in het buitengebied, maar ook in bepaalde mate in de dorpen, zijn we benieuwd of de gemeente ook in de stimulerende sfeer aan instrumentarium denkt. Indien aanwijzing van beplantingen tot regels leidt, worden de agrarische ondernemers die het in het verleden goed hebben gedaan beperkt. Het is waardevol om hier vooraf bij stil te staan ook ten behoeve van het draagvlak. Overigens kan in bepaalde gevallen ook gebruik worden gemaakt van ondersteuningsmaatregelen van de provincie.

Deelnemers die een specifieke individuele reactie willen indienen op de voorgenomen aanwijzing vragen we om dit te doen via de interactieve kaart die we daarvoor beschikbaar stellen. Mochten mensen daar niet toe in staat zijn, dan kunnen zij hun zienswijze schriftelijk indienen. Alle schriftelijke reacties beantwoorden we in een antwoordnota. Deze zetten we na vaststelling geanonimiseerd op de website.

In de planning is aangegeven dat de boomdagen plaatsvinden in oktober/november. We weten niet hoe belangrijk een vlot verloop voor de gemeente is. Is dat erg belangrijk, dan zetten we in op oktober en kan vaststelling plaatsvinden in januari. Het is echter ook een mooie samenloop als we de boomdagen kunnen organiseren rond de nationale boomfeestdag die dit jaar op 16 november valt. In dat geval komen we voor vaststelling uit op begin februari 2023.

3c. Taakverdeling

Voor de taakverdeling tussen gemeente en bureau bij de interactieve momenten gaan wij uit van het volgende:

- Wij zorgen voor de inleiding, voor een gespreksleider en twee verslagleggers, we verwachten dat de gemeente twee gespreksleiders en een verslaglegger kan leveren vanuit de projectgroep.
- Wij bereiden teksten/uitnodigingen/agenda's voor en verzorgen het digitale overleg.
- De gemeente verzendt de uitnodigingen en verzorgt het posten van brieven die huis aan huis verspreid worden.
- Wij zorgen voor de laptop, de reproductie van kaarten, schrijfmateriaal en der gelijke.
- De gemeente geeft budget en opties aan voor te reserveren ruimtes voor de drie fysieke bijeenkomsten. Desgewenst zorgen wij voor het bellen over beschikbaarheid en reserveren van de ruimtes.

Mochten de fysieke bijeenkomsten door nieuwe Coronaregels niet door kunnen gaan, dan kunnen wij binnen het budget zorgen voor een vervangend digitaal bomenfestival waarin we verschillende virtuele tenten inrichten waar gesprekken plaatsvinden over de drie deelgebieden en de drie vragen die centraal staan.

Voorbeeld digitaal festivalterrein

Memo aan de Raad

Datum	28 juni 2022		
Afdeling	Omgeving	**Behandelend ambtenaar**	W. Terpstra / J. Mulder
Onderwerp	Voortgang inventarisatie beschermingswaardige bomen en houtopstanden	**Manager**	M. van Deutekom

Advies/Ontwerpbesluit:

1. Kennis te nemen van de voortgang van de inventarisatie en waardering van beschermingswaardige bomen en houtopstanden.

Memo Gemeenteraad

Datum	28 juni 2022
Aan	De gemeenteraad van Waadhoeke
CC	
Van	College van Burgemeester en Wethouders van Waadhoeke
Onderwerp	Voortgang inventarisatie en waardering beschermingswaardige bomen en houtopstanden
Portefeuillehouders	J. Dijkstra en K. Arendz

Geachte raadsleden,

Inleiding
Op 29 maart jongstleden heeft uw raad ingestemd met het beschikbaar stellen van krediet voor de inventarisatie van beschermingswaardige bomen en houtopstanden. Na een doorlopen aanbestedingstraject is BügelHajema het bureau dat deze opdracht zal gaan oppakken, in samenwerking met het bureau Helder Groen Advies. Deze bureaus hebben in hun aanbieding zowel een plan van aanpak als planning aangeleverd. De aanbieding was als bijlage bij het raadsvoorstel gevoegd (en is ook weer als bijlage bij dit raadsmemo opgenomen). De planning is nu verder geconcretiseerd, waarover wij u graag op de hoogte brengen met dit memo.

Samenvatting
Onlangs zijn wij bijgepraat door BügelHajema, Helder Groen Advies en de ambtelijke ondersteuning. De aanbieding van BügelHajema ging uit van een planning waarbij uw raad medio januari/februari zou besluiten over het kredietvoorstel (en daarmee opdrachtverstrekking). De besluitvorming heeft uiteindelijk eind maart plaatsgevonden. Dit betekent dat er pas later kon worden begonnen met een start van de werkzaamheden.

Het doel van de inventarisatie is tweeledig. Er gaat een totaalbeeld komen van zowel waardevolle bomen als landschapselementen (indien zij bestaan uit bomen en houtopstanden). Dit zal op zorgvuldige, deskundige en objectieve wijze worden beoordeeld, waarbij ook een uitgebreid participatietraject zal worden doorlopen. Hiermee komt er naar verwachting een gedegen basis te liggen voor toekomstig beleid.

Van belang voor uw raad
De planning om te komen tot een eindproduct (een door uw raad vastgestelde inventarisatie en waardering) gaat duren tot de zomer van 2023. Er is reeds begonnen met een beleidsanalyse en verkenning die de rest van de aankomende zomer in beslag zal nemen. Binnen deze periode worden ook interviews met gemeentelijke groenspecialisten afgenomen en volgt een excursie met deze specialisten door de gemeente, om gezamenlijk een goed beeld te vormen van de opgave. Deze zomer wordt ook gebruikt om het participatietraject met onze inwoners en belangenorganisaties verder uit te werken, dat vervolgens in de herfst echt van start gaat. Dit gaat een uitgebreid traject worden wat we

graag zorgvuldig willen aanpakken. Daarom is nu al vast ingepland dat we uw raad eind september verder bijpraten tijdens een voorlichting. Op dat moment is al een eerste stap gezet met het participatietraject en kunnen we gericht een doorkijk gaan geven naar de verdere invulling van dit traject gedurende de herfst- en winterperiode. Hierna volgt een volledige verwerking en uitwerking van alle informatie die er is vergaard, met een kernteambijeenkomst als slotstuk, waarna het proces van vaststelling van het eindproduct door uw raad kan plaatsvinden. De bedoeling is om dit voor de zomer van 2023 af te ronden. Hierna volgt een voorstel hoe dit een gewenste doorvertaling kan krijgen in beleid.

Bijlage 1. De aanbieding van BügelHajema en Heldergroen Advies voor de inventarisatie.

Presentielijst van de Voorlichting Waardevolle bomen en Houtopstanden van 29 september 2022

1. De heer P. de Cock	
2. De heer T. Cuperus	
3. De heer L. Douma	
4. De heer L. Ferwerda	
5. De heer S. Greidanus	
6. Mevrouw Y. de Groot-Krikke	
7. Mevrouw B.B. Hakvoort	
8. De heer H. Hoekstra	
9. De heer H. Hof	
10. De heer Doeke de Jong	
11. De heer Teun de Jong	
12. De heer Dirk de Jong	
13. De heer M. Kamerling	
14. De heer D. Kamstra	
15. Mevrouw A.M. Mast	
16. De heer H.J. Nauta	
17. Mevrouw A.M. Neudorfer-Eberwijn	
18. Mevrouw D. Osinga - Bonnema	
19. Mevrouw D. van der Pol	
20. De heer H. Stellingwerf	
21. De heer R. Venema	
22. De heer L.J. Vollema	
23. Mevrouw D. Vlaar - Vroonland	
24. De heer R. Rotsma	
25. Mevrouw A. Weiland	
26. Mevrouw H. van der Werff	
27. De heer B. van Wijk	
28. De heer J.J. Zijlstra	
29. Mevrouw E. Zuidema	~~afwezig mkg~~

Aanwezig : leden De voorzitter: De griffier:

BOMEN EN LANDSCHAPSELEMENTEN

september 2022

GEMEENTE waadhoeke

BügelHajema
Ruimte voor de leefomgeving

HELDERGROEN ADVIES

AGENDA

1.0 uw vraag

2.0 de aanpak

3.0 het stappenplan/rol raad

4.0 de beleidsanalyse

5.0 de excursie

6.0 de participatie

7.0 eindproduct

8.0 vragen

1. Uw vraag

- Totaalbeeld gemeente van waardevolle bomen en landschapselementen
- Zorgvuldige en objectieve beoordelingsmethode
- Doel: basis voor beleid (ofwel met het oog op behoud ofwel met het oog op stimulering)

2. De aanpak: algemeen

- Samen Gemeente/BH/HGA/ samenleving en politiek
- Goede voorbereiding veldinventarisatie en beoordeling + optimaal gebruik van gegevens die er al zijn
- Enthousiasmerend product in websitevorm
- Ambitieuze maar ook realistische planning

2. Onze aanpak: methode - Bomen

Bomeninventarisatie (per boom)

Onderscheid:

- Monumentale bomen (> 80 jr.)
- Waardevolle bomen (50-80 jr.)
- Kanshebbers (40-50 jr.)

1500 bomen op gemeentegrond
750 particuliere bomen

Waardevolle bomen

Wanneer spreken we van een waardevolle boom? Eigenlijk zijn alle bomen waardevol. Maar bij deze inventarisatie gaat het echt om onze toppers. We willen onze trots op het gebied van bomen in beeld brengen; de bomen die we willen behouden en beschermen. Dat zijn bomen die tenminste 50 jaar oud zijn en dus niet zomaar vervangen kunnen worden door nieuwe bomen. Ook gaat het om gezonde bomen. Bomen waarvan we verwachten dat ze in ieder geval nog een jaar of 10 mee kunnen gaan.

Daarnaast moet de boom/bomen scoren op een van de volgende punten:

1. De boom is bepalend voor het beeld van de omgeving;
2. De boom is cultuurhistorisch belangrijk;
3. Het gaat om een zeldzame soort boom;
4. De boom heeft een bijzondere waarde voor de natuur; of
5. De boom heeft een omvang, hoogte of ouderdom die je in de provincie of Nederland zelden ziet.

2. Onze aanpak: landschapselementen

Inventarisatie landschapselementen conform uitvraag (per element)

Beoordeling a.h.v. :

a) Cultuurhistorische betekenis en streekeigene (geschiedenis, reden van aanplant of gebruik)*
b) Betekenis voor het landschap in ruimtelijke zin, door locatie en vorm

Aangeven:

robuust of behoeft versterking

*Basis landschapsbiografie en Grutsk op e romte

200 landschapselementen

Landschapselementen

Kenmerkend voor de streek

We kijken welke landschapselementen er vroeger ook al waren. In de gemeente of in een deel daarvan. En waarom ze er zijn. Zijn landschapselementen er al lange tijd en horen ze bij een streek? Dan zijn ze waardevol. Een voorbeeld: het gebied tussen Wier en Marsum werd vroeger veel gebruikt voor de teelt van aardappelen en tuinbouw. De bodem was hiervoor geschikt. Kavels waren in dit gebied kleiner dan in andere delen van de gemeente. Op de grens van akkers lagen sloten en vaak ook beplanting die beschutting gaf. Perceelsrandbeplantingen zijn landschapselementen die kenmerkend zijn voor deze streek.

Van betekenis voor het landschap

We kijken ook of landschapselementen belangrijk zijn voor het landschap. In Waadhoeke hebben we veel open gebieden. Juist in zo'n open gebied vallen beplantingen op. Vooral in het zuidelijke terpengebied zijn veel oude wegen beplant. Dit zijn groene lijnen van bomen door het landschap. Lijnen die de ruimte begrenzen. De wegbeplantingen volgen de wegen die dorpen verbinden en vaak zijn ze gekoppeld aan oude patronen van kreken. Wegbeplantingen zijn beplantingen die het landschap vormen.

Is deze beplanting kenmerkend voor de streek?

- Nee
- Ja

Is deze beplanting belangrijk voor het landschap?

- Nee
- Ja

Een of twee keer ja, dan zijn dit landschapselementen die voor onze gemeente belangrijk zijn.

3. Het stappenplan

1. Startgesprek ambtelijk en bestuurlijk	8 juni
2. Interviews met groenspecialisten	12 juli
3. Beleidsanalyse/bureauonderzoek	zomer
4. Excursie/afstemming methode in het veld	1 september
5. Inventarisatie/beoordeling	sept/okt/nov
6. Verscherping/uitwerking	dec/jan
7. Bestuurlijke terugkoppeling/participatie	feb/mrt
8. Verwerken/bespreken input	april
9. Presentatie bestuur/gemeenteraad	april/mei
10. Eindproduct/vaststelling	voor zomer 2023

3. Stappenplan en rol v.d. raad

Vraagstelling
uitvraag
+
opdrachtverlening

1.	Startgesprek ambtelijk en bestuurlijk	8 juni
2.	Interviews met groenspecialisten	12 juli
3.	Beleidsanalyse/bureauonderzoek	zomer
4.	Excursie/afstemming methode in het veld	1 september
5.	Inventarisatie/beoordeling	sept/okt/nov
6.	Verscherping/uitwerking	dec/jan
7.	Bestuurlijke terugkoppeling/participatie	feb/mrt
8.	Verwerken/bespreken input	april
9.	Presentatie bestuur/gemeenteraad	april/mei
10.	Eindproduct/vaststelling	voor zomer 2023

Geïnformeerd worden

Luisterend oor

Reflecteren

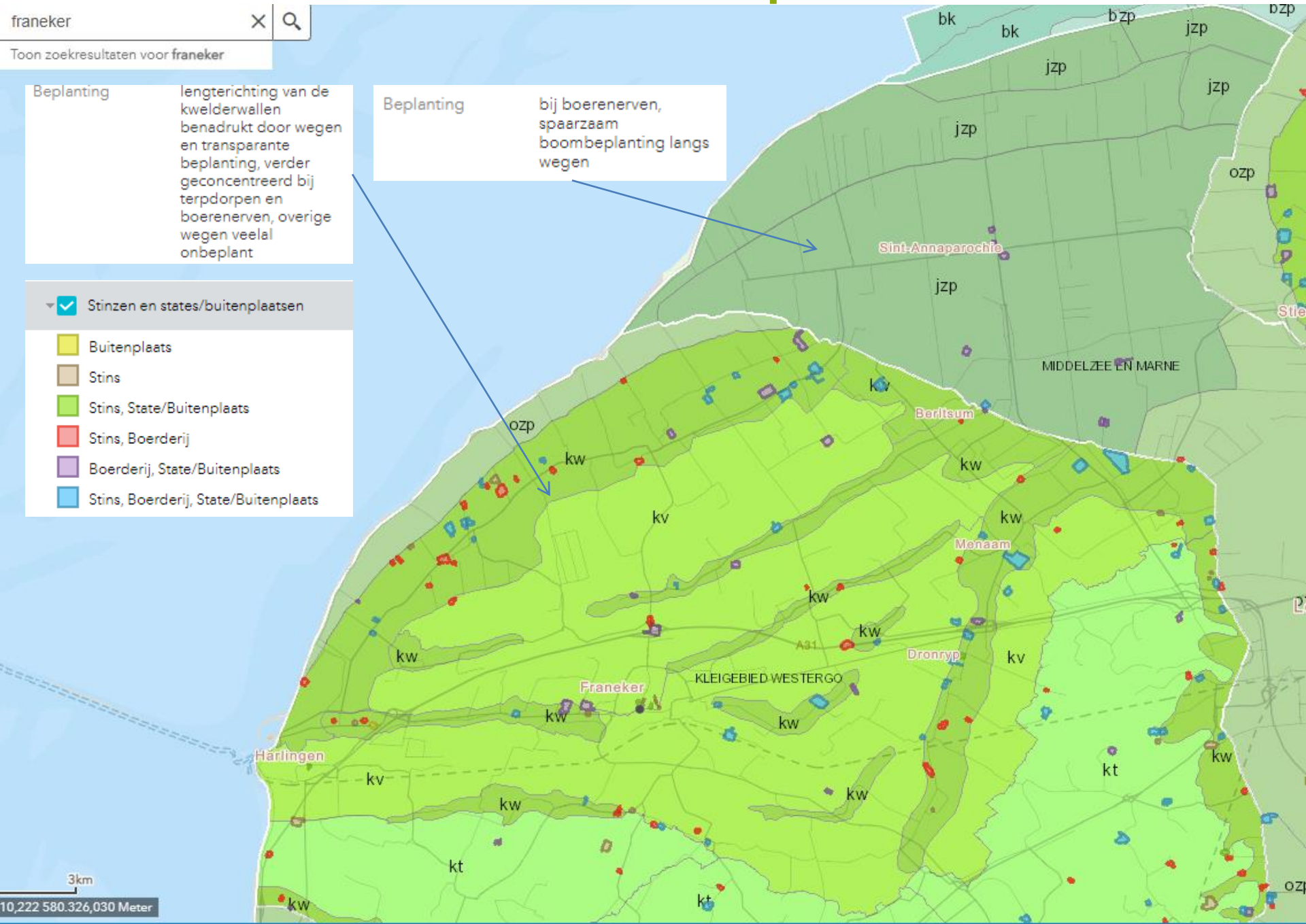
Vaststellen

4. De beleidsanalyse

Wat bekijken we?

1. Rijks beschermde stads en dorpsgezichten	→ Wat staat er in het aanwijzingsstuk over opgaande beplanting?
2. CHW kaart provincie	→ Belangrijke bron voor GIS kaarten met landschapselementen
3. Bestemmingsplannen buitengebied	→ Belangrijke bron voor GIS kaarten erfbeplanting en bosjes
4. Grutsk op ‘e romte	→ Bestaande beschrijvingen landschappelijke deelgebieden en daarin voorkomende opgaande beplantingen/ landschapselementen
5. Landschapsbiografie gemeente	→

Voorbeeld CHW Kaart provincie

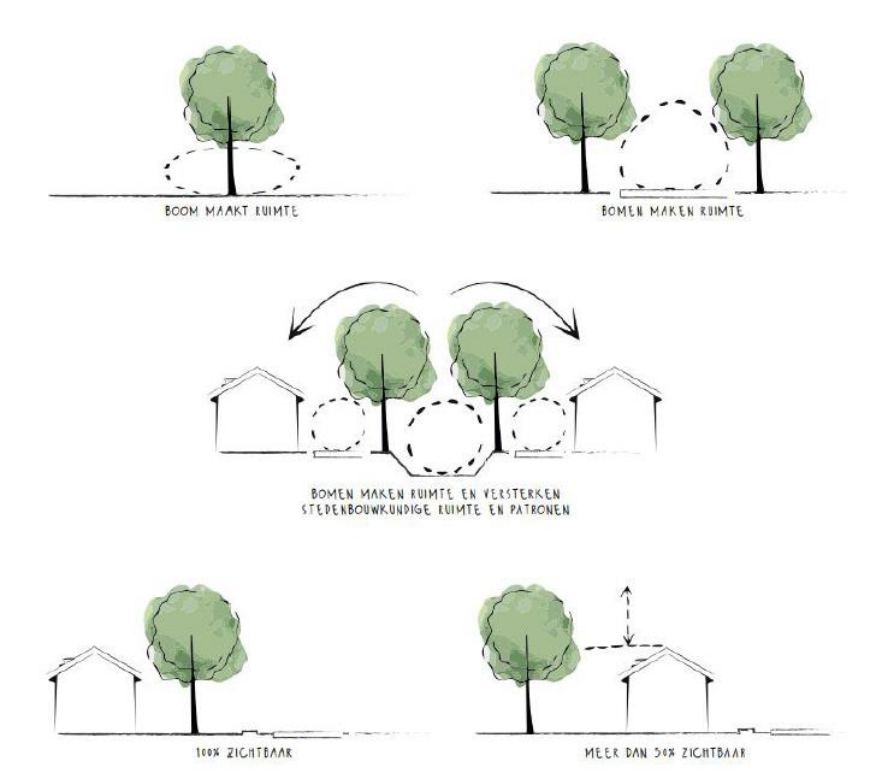
5. De excursie – voorbereiding

Nadere bepaling van criteria bomen

Wat is zichtbaar vanaf de openbare ruimte? 50% uitgangspunt

Wanneer is een boom beeldbepalend?

- Ruimtevorming
- Relatie met monument
- Relatie met beschermd stads/dorpsgezicht

5. De excursie – eerste bevindingen

De volgende landschapselementen zijn belangrijk en bekeken

Erfbeplantingen

Wegbeplantingen

Beplantingen van stinzen en statenterreinen

Start en einde
1
Poptaslot
2
Rand Middelsee (Dyksterhuzen Bitgumermole - Marssum)
3
Groot Terhorne (Martena State)
4
Hemmemastate
5
Toegangsweg St.-Annaparochie (Middelweg)
6
Vrouwenparochie
7
Toegangsweg St.-Annaparochie (Stadhoudersweg)
8
Oude en Nieuwe Bildtdijken
Langs de Oudebildtdijk
9
Oudebildtdijk 1171
10
11
Oudebildtdijk 1225
Oudebildtdijk 1223
St.-Jacobiparochie
12
Oosterbierum
Kwelderwal (Hoarnestreek)
13
Liauckamastate
14
Dongjumerweg 10 Ried
15
Kwelderwal (Ried)
16
W. Binnemaleane 2 Minnertsga
17
18
Lauta State
Toegangsweg Wier (Moaie Peal/Hegedyk)
Berltsum
19
Kwelderwal (Slappeterp/Peins)
20
Dronrijp
Beschermd dorpsgezicht Dronrijp
Beschermd dorpsgezicht Marssum
Deinum
Rand Middelsee (Hegedyk bij Boksum)
21
Vrijwel aaneengesloten (Werpsterwei Baaium - Wjelsryp)
Wjelsryp
22
Vrijwel aaneengesloten (Swachumerleane Spannum-Winsum)
23
Wommelserweg 80 Tzum
24
Wester Hitzum 1 Hitzum
25
Achlum
Beschermd dorpsgezicht Achlum
Wegbeplanting in dorp (Dorpsstraat Achlum)
26
27
Vrijwel aaneengesloten (Salverderweg nabij Franeker)
Toegangsweg Hitzum (Hoofdweg)
Herbaijum
Beschermd stadsgezicht Franeker
28
Grillig beeld (Rijksstraatweg)
29
Wegbeplanting in dorp (Brêgebuorren Dronrijp)
Midlum
Kimswerd
Arum
Hilaard
Winsum
Spannum
Oudemeer
Tzummarum
Minnertsga
Sexbierum
Klooster Lidlum
Alde Leie
N393
N384
N383
N398
N357
N359
N31
7 m
5 m

5. De excursie – eerste bevindingen

Erfbeplanting

De woonboerderijen zijn het meest beplant

Bij agrarische bedrijven wisselend beeld door de landschapstypen heen

Doorgaans wel onderscheid voor- en achtererf, vaak ook onderscheid in oud en nieuw erf

Wegbeplanting

Markante grotere lijnen van wegbeplanting (bijvoorbeeld rand Middelzee) vooral in terpenlandschap

Bij meerdere dorpen zijn de entrees voorzien van wegbeplanting

In zuidoosten gemeente karakteristieke smalle wegen met de wegbeplanting dicht opeen

Staten/stinzen

Meerdere bebouwde en beplante statenterreinen

Meerdere onbebouwde beplante terreinen

Kenmerkend: omplanting/omgrachting/oprijlaan/ solitairen

6. Participatie – kennis delen en input van organisaties

Verschillende partijen:

- Organisaties met kennis gebied (o.m. dorpsbelang, landschapsbeheer Fryslân)
- Organisaties met belang zorgvuldige aanwijzing (o.m. agrarisch, provincie)
- Eigenaren erven en percelen
- Alle inwoners

Aan start project:

- Uitleg aan iedereen, aankondiging veldwerk
- Vraag: input van organisaties **> aanvulling van de inventarisatie**

Middelen:

- **Projectwebsite** en verwijzing hiernaar via huis en huis blad, gem. website en social media
- Digitaal inzamelen van info organisaties via vragenlijst en kaart

www.bomeninwaadhoeke.nl

GEMEENTE waadhoeke

Bomen en landschapselementen

Hoe brengen we bomen en beplantingen in kaart?

Hoe bepalen we de waarde?

Kan ik meepraten?

Onderzoek bomen en landschapselementen

Bomen en landschapselementen zijn belangrijk voor ons landschap, voor onze dorpen, de stad en de natuur. Zij zorgen ook voor gezonde lucht, beschutting tegen wind of hitte en voor het vasthouden van water.

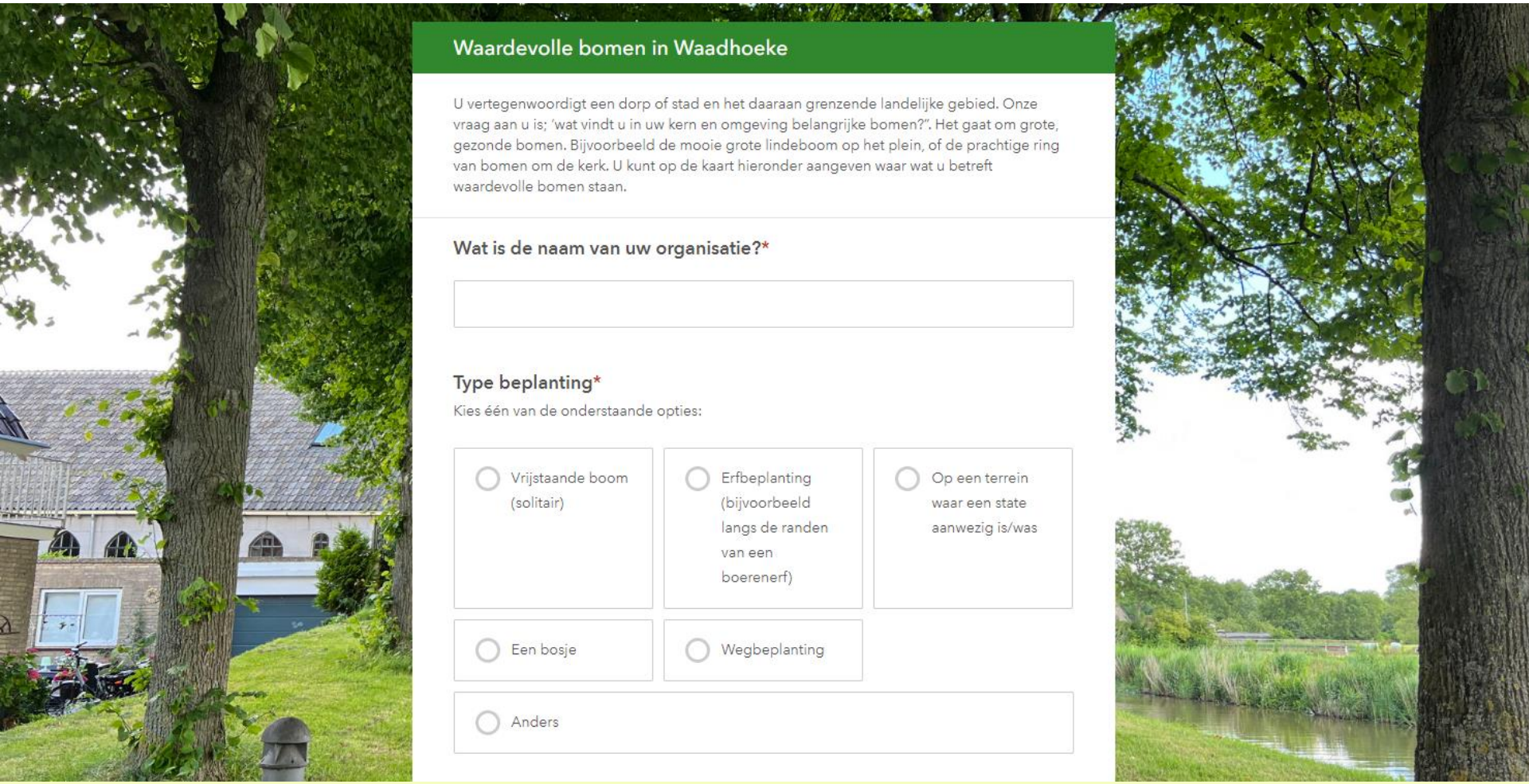
We vinden het belangrijk om waardevolle bomen en landschapselementen te behouden. Die ene mooie grote beuk voor de pastorie, de prachtige erfbeplanting rond de boerderij, de bomen rond de kerk of de beplanting op de randen van percelen in delen van het landelijke gebied.

Maar waar in de gemeente staan deze belangrijke bomen en landschapselementen? En welke bomen en landschapselementen zijn waardevol? Dat wil gemeente Waadhoeke graag weten. Allereerst om samen de trots van Waadhoeke te bepalen. En ook om daarvoor beleid te maken. Dit kan bijvoorbeeld betekenen dat we regels maken zodat waardevolle bomen niet zomaar gekapt kunnen worden. Of dat we helpen om waardevolle bomen en landschapselementen te behouden. Bijvoorbeeld door advies over de verzorging.

Graag brengen we daarom de waardevolle bomen en landschapselementen in kaart. Dat doen we met een grote inventarisatie.

www.bomeninwaadhoeke.nl

Hoe PB /v.v. Franeker bomen/elementen kunnen aandragen

Waardevolle bomen in Waadhoeke

U vertegenwoordigt een dorp of stad en het daaraan grenzende landelijke gebied. Onze vraag aan u is; 'wat vindt u in uw kern en omgeving belangrijke bomen?". Het gaat om grote, gezonde bomen. Bijvoorbeeld de mooie grote lindeboom op het plein, of de prachtige ring van bomen om de kerk. U kunt op de kaart hieronder aangeven waar wat u betreft waardevolle bomen staan.

Wat is de naam van uw organisatie?*

Type beplanting*

Kies één van de onderstaande opties:

- ○ Vrijstaande boom (solitair)
- ○ Erfbeplanting (bijvoorbeeld langs de randen van een boerenerf)
- ○ Op een terrein waar een state aanwezig is/was
- ○ Een bosje
- ○ Wegbeplanting
- ○ Anders

[deze kaart]

6. Participatie – de bomendagen

Na veldinventarisatie, input organiaties en beoordeling **de bomendagen** (nationale bomenfeestdag is op 15 maart 2023)

- Drie bijeenkomsten (per landschapstype) voor inwoners en ondernemers (zuidelijk terpengebied, gebied kwelderwallen en -vlakten en zeekleipolders)
- Een digitale bijeenkomst voor organisaties

Er staan drie vragen centraal:

- Zijn er aanvullingen op de aanwijzingen;
- Zijn er bezwaren tegen de aanwijzing die algemeen te maken zijn;
- Hoe kunnen we met elkaar zorgen dat waardevolle bomen en elementen behouden blijven en nieuwe ontstaan?

Daarnaast schriftelijk mogelijkheden o.m. voor individuele bezwaren.

> Leidt tot aanpassingen/niet, opgenomen in zienswijzennota

7. Eindproduct

Website

Weergave van kanshebbers, waardevolle bomen en monumentale bomen op kaart volgens objectieve beoordeling

Voorbeelden van dit soort bomen met foto en verhaal

Weergave van de landschapselementen die we belangrijk vinden, waar deze voorkomen en hoe deze er idealiter uitzien

Wat is het **niet** : het is **nog geen beleid**

Dit is een vervolgstap waar u als raad over gaat

Keuze voor regels

Keuze voor stimulering

Keuze voor een combinatie

8.0 Zijn er nog vragen

EINDE

